

N:o 59.

Uppläst och godkänd hos Första Kammaren den 12 maj 1896.
— — — — Andra Kammaren den 13 — —

Riksdagens skrifvelse till Konungen, i anledning af väckt motion om tillägg till lagen angående tillsyn å vissa så kallade folkbanker m. m. den 29 juli 1892.

(Lagutskottets utlåtande n:o 42.)

Till Konungen.

I en inom Riksdagen väckt motion har framhållits, hurusom brister förefunnes i gällande bestämmelser angående vissa så kallade folkbanker och dermed jämförliga penninginrättningar med sparbanksrörelse. I den angående tillsyn å dylika bankinrättningar utfärdade lag af den 29 juli 1892 sagnades sålunda en del för de öfriga bankinrättningarna gällande föreskrifter, hvilka icke oväsentligt syntes kunna bidra till trygghet för den penninginsättande allmänheten. Ehuru det icke uttryckligen sades i lagen, att delegarne i hvarje under densamma lydande bankinrättning vore solidariskt ansvarige, torde sådant emellertid framgå deraf, att de så

kallade folkbanker, som icke vore bankaktiebolag, vore detta. Nu vore dels för de icke solidariska bankaktiebolagen i lagen af den 19 oktober 1886 § 8 föreskrifvet, att särskild registerbok skulle föras öfver samtliga bolagsmän och deras innehafvande aktier, hvilken bok skulle vara för en hvar, som önskade deraf taga kännedom, tillgänglig på de tider, banken hölles öppen för allmänheten, och dels för de solidariska sedelutgifvande bankerna i § 7 af lagen den 12 juni 1874 enahanda föreskrift gällande. En sådan föreskrift syntes, minst sagdt, vara lika behöflig för folkbanker och dermed jemförliga penninginrättningar.

Ej heller funnes för dessa sistnämnda någon föreskrift om obligatorisk afsättning till reservfond och om denna fonds användande, hvilket torde vara en icke oväsentlig brist i betraktande deraf, att en del sådana banker funnes med föga betydande grundfonder i förhållande till rörelsens omfång.

Hvarken bankaktiebolagen eller de sedelutgifvande bankerna egde rätt förvärfva egna aktiebref eller mottaga sådana till säkerhet för försträckning, men detta kunde alldeles obehindradt ske i de här ifrågavarande bankinrättningarna.

Då emellertid, såsom af från statiska centralbyrån erhållna uppgifter öfver de vid 1894 års slut befintliga folkbanker och dermed jemförliga, till denna kategori öfvergångna f. d. sparbanker kunde inhemtas, mer än hälften af inlånade medel utgjordes af sparkasseinsättningar, kunde ock ifrågasättas, huruvida icke äfven på dessa banker, oaktadt de vore solidariska, borde tillämpas föreskrifterna i sparbankslagen om förbud för styrelse och tjenstemän att ingå i låneförbindelser till banken af annan beskaffenhet än den i sistnämnda lag tillåtna.

I sammanhang härmed har tillika påpekats, att då af bestämmelsen i § 1 af lagen om vissa s. k. folkbanker m. fl. framginge, att lagen icke vore tillämplig på sådana eljest dermed likartade penninginrättningar, som hade af Eders Kongl. Maj:t stadfäst reglemente, deraf blifvit en följd, att sådana inrättningar funnes, som icke torde vara underkastade något slags offentlig kontroll.

Riksdagen har visserligen hyst betänkligheter mot att föreslå ändringar uti en lag af så ungt datum som den i motionen omhandlade; men då Riksdagen öfvertygats om åtskilliga brister uti nu gällande lagstiftning angående folkbanker och dermed jemförliga penninginrättningar, har Riksdagen låtit betänkligheterna vika i betraktande af den stora vigten, såväl för allmänheten som för penninginrättningarna sjelfva, deraf, att betryg-

gande säkerhetsåtgärder mot hvarje missbruk af allmänhetens förtroende till banken äro af lagen påbjudna.

Vid den granskning af ifrågavarande lag, som Riksdagen i anledning af förevarande motion företagit, hafva särskildt följande brister tilldragit sig Riksdagens uppmärksamhet.

Först och främst har Riksdagen såsom sådan betecknat frånvaron af bestämmelse, att banken eller inrättningen skall ega af myndighet fastställt reglemente. Utan ett dylikt är det ju omöjligt att bilda sig någon säker uppfattning om de grundsatser, som i fråga om förvaltning o. d. tillämpas, och allmänheten har icke någon garanti mot försök från delegarnes sida att utan allmänhetens kännedom begränsa sin ansvarighet till deras risk, som anlita bankens rörelse.

Likaså har det ådragit sig Riksdagens uppmärksamhet, att t. ex. en folkbank kan börja sin verksamhet utan att någon grundfond finnes, ty om bildandet af en dylik innehåller lagen i fråga ej några absolut bjudande bestämmelser. På samma sätt intager lagen fullständig tystnad i fråga om sättet för bildandet af reservfond äfvensom om dennas storlek och användning.

Ännu betänkligare synes det Riksdagen, att lagen ej stadgar förbud mot belåning i banken af delaktighetsbevis i densamma. Härigenom kunna bankens fonder, äfven om desamma nominelt uppgå till stora belopp, i sjelfva verket vara af ganska ringa värde, och en dylik minskning i deras värde kan ske på ett sätt, som endast med svårighet kan af allmänheten kontrolleras. Med en sådan frihet i fråga om utlemnande af lån till delegare i banken, kan banken, långt sedan den reella behållningen öfver höfvan minskats, tillgodonjuta förtroende af allmänheten i vida högre mån, än dess ställning betingar.

För undvikande af allehanda trakasserier, torde en bestämmelse jemväl vara erforderlig, som begränsar bankens styrelseledamöters och tjänstemäns rätt att i banken erhålla lån eller användas som borgesmän å till banken ställda förbindelser, på ungefär enahanda sätt, som i sparbankslagen finnes om styrelseledamöter och tjänstemän i dylika banker stadgadt.

Ett stadgande om skyldighet för banken eller inrättningen att någon gång hvarje år offentliggöra en förteckning öfver delegarne torde äfven finnas önskvärdt.

På grund af hvad sålunda anförts, får Riksdagen hemställa, att Eders Kongl. Maj:t ville taga under ompröfning, huruvida ej i ofvan angifna afseenden för betryggande af den penninginsättande allmänhetens säkerhet

tillägg eller ändringar borde göras i förordningen den 29 juli 1892, angående tillsyn å vissa s. k. folkbanker och med folkbanker jemförliga inrättningar, samt i sådant fall låta förelägga Riksdagen förslag i ämnet.

Stockholm den 13 maj 1896.

Med undersätlig vördnad.
